



Gemeente

**Súdwest - Fryslân**

Ons nummer: 023.000013



## Informatie raad/mededeling college

Onderwerp	DataFryslân
Commissie	Geen
Collegebesluit d.d.	13 maart 2023
Portefeuillehouder	Michel Rietman
Team	Data, Informatie en Analyse
Adviseur	Rob Janssen

Reden informatieverstrekking actieve informatie van het college

### Collegebesluit

- a. Kennisnemen van het programma van Data Fryslân 2023 - 2024

### Toelichting/achtergrond

In het huidige coalitieakkoord is een paragraaf opgenomen over datagedreven werken. Een datagedreven gemeente maakt gebruik van beschikbare data om beleidskeuzes te onderbouwen, om de effecten te volgen en om dat ook doelmatig te doen. Alles in het teken van het creëren van publieke meerwaarde.

Binnen onze gemeente zijn in de vorige coalitieperiode hierin de eerste stappen gezet door onder andere de deelname in DataFryslân. In 2019 is DataFryslân begonnen als samenwerkingsverband van zeven organisaties die zich ten doel stelden om datagedreven werken in Fryslân te versterken. Gemeente Súdwest Fryslân is vanaf de oprichting betrokken bij deze samenwerking.

Vanaf 2022 is DataFryslân een coöperatie geworden, waarbij Friese overheden, kennisinstellingen en private partijen samenwerken. Als coöperatie is DataFryslân een vereniging van leden met als maatschappelijk doel het stimuleren en versterken van datagedreven werken in Fryslân. Binnen de coöperatie wordt data gedeeld, innovatie gestimuleerd en onderlinge kennis versterkt. De ontwikkelde producten zijn van de leden.

### *Samenwerken*

Veel overheden en andere organisaties in de provincie Fryslân proberen met de snelle ontwikkelingen op het gebied van datagedreven werken mee te doen. Gezien de snelheid van deze ontwikkeling en het gebruik van nieuwe technologie is het belangrijk om samen te werken met andere organisaties. Als organisatie lukt dit niet meer alleen. Daarnaast gaan de grote maatschappelijke opgaven over onze gemeentegrenzen heen en is het belangrijk om hierin samen op te trekken.

De voordelen van DataFryslân zijn:

- Veilig data delen: de coöperatie biedt haar leden een voorziening waarmee ze veilig hun data kunnen delen. Ze blijven te allen tijde zelf eigenaar van deze data en kunnen ook zelf beslissen welke data ze ter beschikking willen stellen aan het Friese datalandschap. Doordat DataFryslân nauw samenwerkt met het CBS kunnen CBS-data tegen kostprijs worden aangekocht en hebben leden daardoor toegang tot landelijke data.
- Kennis deling: het lidmaatschap van de coöperatie DataFryslân staat open voor zowel publieke als private partijen. Hierdoor ontstaat een samenwerkingsverband van Friese organisaties én landelijke datapartijen. Data, data scientists en andere specialisten worden met elkaar gedeeld, wat naast economische voordelen een inspirerende leeromgeving oplevert.



Gemeente

**Súdwest - Fryslân**

Medewerkers van de deelnemende organisaties worden geschoold in het beter leren werken met data en het toepassen van nieuwe technologie. Door samen te investeren, kennis te delen en te leren van elkaar over de publieke meerwaarde van datagedreven werken, kunnen de deelnemende organisaties beter hun ambities realiseren op dit onderwerp.

### *Deelnemende organisaties*

De huidige deelnemende organisaties zijn:

- Gemeenten:
  - Súdwest-Fryslân
  - Leeuwarden
  - Smallingerland
  - Waadhoeke
  - Oostellingwerf
  - Opsterland
  - Westellingwerf
- Provincie Fryslân
- Onderwijs:
  - NHL Stenden
  - Rijksuniversiteit Groningen
- Fries Sociaal Planbureau
- ROS Friesland
- Woningcorporatie Elkien
- Fries Historisch en Letterkundig Centrum Tresoar

Het doel van DataFryslân om alle 18 gemeenten in Fryslân aan te laten sluiten in 2024.

### *Governance*

Bij de inrichting van de governance is gekozen voor een democratische opzet. Elk lid heeft minimaal één stem in de ALV, ongeacht de vorm van het lidmaatschap. Het dagelijks bestuur, bestaande uit een directeur/bestuurder en minimaal vier leden, wordt elke vier jaar door de leden van de coöperatie gekozen. De brede maatschappelijke opgaven bepalen in hoofdzaak de onderwerpen waar DataFryslân zich mee bezighoudt en zorgt zo voor de provinciale samenhang en inhoud van het programma. Deze agenda wordt opgesteld door de Programma Adviescommissie (PAC), die minimaal tweemaal per jaar bijeenkomt en bestaat uit minimaal 8 afgevaardigden van de leden. De PAC-leden worden elke twee jaar benoemd door de ALV.

De vertegenwoordiger voor onze gemeente in de ALV is wethouder M. Rietman, in het dagelijks bestuur zit de gemeentesecretaris en de teammanager Data, Informatie en Analyse is secretaris van het PAC.

### *Kosten*

De kosten voor het lidmaatschap in 2023 bedraagt € 95.841. De kosten zijn reeds opgenomen in de begroting.

### **Programma 2023 - 2024**

Het programma van DataFryslân bestaat uit diverse dataevents die samen met de leden wordt uitgevoerd. Het programma is samengesteld door de leden van de coöperatie zelf. Jaarlijks brengen de leden zelf via het PAC brede maatschappelijke vraagstukken in. Deze PAC zorgt er voor dat de leden van de coöperatie DataFryslân op een slimme manier de digitale agenda van Fryslân bepalen.

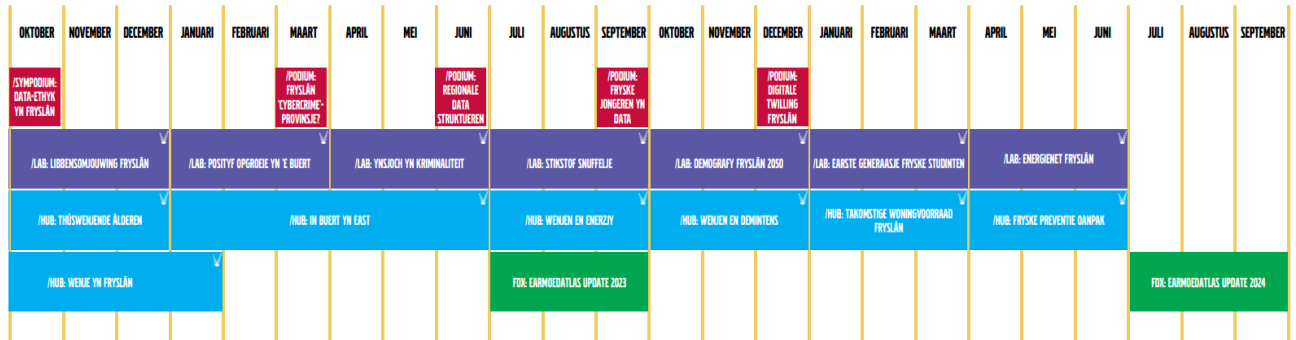
Binnen onze organisatie worden de vraagstukken in de ketens opgehaald door onze Informatieadviseurs. Hierbij wordt gekeken naar grote impactvolle maatschappelijke projecten die binnen



Gemeente  
**Súdwest - Fryslân**

onze gemeente spelen en een Fries maatschappelijk belang hebben. De afgelopen periode is vanuit onze organisatie de onderwerpen Energiearmoede en Kwaliteit van de Leefomgeving ingebracht.

Het onderstaande programma 2023 - 2024 is in samenspraak met het PAC samengesteld.



Hieronder nadere uitleg over bovenstaande onderwerpen:

### /Podium

Een plek waar kennis en kunde wordt gedeeld in de werkvorm van ‘workshops, presentaties, masterclasses en meetups. Met als doel innovatie en kennisdeling te stimuleren. De onderwerpen voor komende periode zijn:

- **Fryslan Cybercrime Provinsje?**  
Er komen steeds vaker digitale misdrijven in Fryslân voor. In dit /PODIUM wordt aandacht besteed aan wat cybercriminaliteit is, om welke slachtoffers het gaat, hoe de hulpverlening aan de slachtoffers verloopt en vooral: hoe kan de overheid meer aan preventie doen - en welke manieren zijn daarvoor het effectiefst?
- **Regionale Datastructuren**  
Om de data die essentieel zijn voor brede maatschappelijke vraagstukken in Fryslân met elkaar te verbinden, is het belangrijk dat partijen data uitwisseling standaardiseren. In dit /PODIUM zoomen we in op de noodzaak van zo'n structuur, welke vorm die zou kunnen krijgen en wie verantwoordelijk zou moeten zijn voor de governance.
- **Fryske Jongeren yn data**  
Hoewel in de jeugdhulp al langer samengewerkt wordt om de juiste data te genereren, is dit niet het geval in het bredere jeugdveld. In dit /PODIUM wordt gesproken over de wijze waarop een beter beeld van de Friese jeugd kan worden gecreëerd, wat daarvoor nodig is en hoe de verschillende betrokken partijen elkaar daarbij kunnen helpen.
- **Digitale Twilling Fryslân**  
Een digitale tweeling is een exacte 3D visualisatie van de werkelijkheid buiten. In dit geval een kopie van de provincie Fryslân, met alle dorpen en steden, (snel)wegen en straten, gebouwen, bomen, fietspaden, laadpalen, enzovoort. De voordelen van een 3D virtuele wereld zijn, dat je scenario analyses kunt uitvoeren op beleidskeuzes uit het coalitieakkoord. Dit geeft vooraf inzicht om tot de juiste beleidskeuze te komen. Binnen onze eigen gemeente zijn we gestart met een pilot ‘digitale twilling’ van de binnenstad in Sneek.

### /LAB

Een Lab is een ‘werkplaats’ waar geëxperimenteerd wordt met het bij elkaar brengen van diverse databronnen om inzicht te krijgen in complexe maatschappelijke vraagstukken. Hierbij wordt samengewerkt met diverse overheden, kennisinstututen en onderwijs in een periode van zes weken.

De komende periode staan de onderstaande LAB's op het programma:

- *Libbensomjouwing Fryslân*

Iedere inwoner heeft recht op een gezonde leefomgeving. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het waarborgen van de gezondheid van hun inwoners. In de SDG's en de Omgevingswet zijn omgevingsindicatoren opgesteld voor onder andere luchtkwaliteit. Data van onder meer KNMI en RIVM worden gebruikt om de kwaliteit van de leefomgeving te monitoren en te onderzoeken of bestaande wetgeving voldoet om die kwaliteit te waarborgen. Tevens wordt er gekeken of er tijdig maatregelen kunnen worden genomen wanneer de leefbaarheid in het geding raakt.

- *Posityf opgroei yn 'e buert*

Vooral jongeren die opgroeien in een omgeving zonder veel sociale, culturele en economische stimulansen lopen vaak een achterstand op de arbeidsmarkt op, die amper meer is in te halen. Daardoor slinkt hun kans op een succesvolle arbeidsparticipatie al bij voorbaat. In dit /LAB wordt op basis van meetbare indicatoren onderzocht hoe op de lange termijn gericht arbeidsmarktbeleid er idealiter uit zou moeten zien.

- *Ynsjoch yn kriminaliteit*

Ondermijnende criminaliteit heeft een grote invloed op de gemeenschap. In dit /LAB onderzoeken we of er indicatoren gevonden kunnen worden waarmee de ontwikkeling of aanwezigheid van (georganiseerde) criminaliteit en ondermijning inzichtelijk wordt.

- *Stikstof snuffelje*

Het stikstofdossier heeft grote maatschappelijke consequenties voor veel sectoren. In dit /LAB onderzoeken we de ontwikkeling en toepassing van goedkope, betrouwbare sensoren die het mogelijk moeten maken om het aantal meetpunten sterk uit te breiden om zo te komen tot grootschaliger metingen van de stikstofdepositie in een veel fijnmaziger meetnetwerk

- *Demografy Fryslân 2050*

Hoe ziet de Friese bevolking eruit in 2050? Met dit onderzoek wordt het demografische beeld van Fryslân verscherpt om een helder beeld te schetsen van de toekomstige bevolkingssamenstelling in de provincie.

- *Earste generaasje Fryske studinten*

Eerste generatie studenten zijn studenten die als eerste in hun familie beginnen aan een studie. Om een goede instroom op de arbeidsmarkt te waarborgen is het zaak om deze groep optimaal te ondersteunen. Dit /LAB onderzoekt hoe groot deze groep binnen het hbo en mbo in Fryslân is, wie deze studenten zijn en waar ze vandaan komen. Dit om tot inzichten te komen, die ervoor zorgen dat deze studenten niet uitvallen en optimaal kunnen worden opgeleid tot professionals.

- *Enerzjynet Fryslân*

Is het mogelijk om binnen de kaders van de energietransitie de toekomstige behoefte aan de uitbreiding van het Friese elektriciteitsnetwerk te voorspellen qua plaats en tijd? In dit onderzoek wordt getracht een voorspelling te maken waar en wanneer huishoudens overstappen op elektrische auto's, warmtepompen en/of zonnepanelen, etc. Met dit inzicht kan er doelgericht en efficiënter worden gewerkt in de openbare ruimte door diverse werkzaamheden te combineren en worden de knelpunten in het energienetwerk zichtbaar.

#### /HUB

Deelnemende organisaties van DataFryslan brengen data en expertise in om gezamenlijk tot nieuwe inzichten te komen op maatschappelijke vraagstukken. De doorlooptijd van een /HUB is drie tot zes maanden. De volgende /HUB's staan de komende periode op de agenda:

- *Wenje in Fryslân*

De Woonvisies 2020-2025 van verschillende Friese gemeenten dient als aanleiding voor een grootschalig onderzoek naar wonen in Fryslân. Eén van de thema's is hoe de verhuisstromen tussen Friese gemeenten eruitzien en wat de effecten zijn van het toenemend aantal mensen dat van buiten de provincie naar Fryslân migreert. Deze /HUB probeert strategische inzicht te geven in: wie woont waar, hoe verlopen de verhuisstroom en de doorstroom van huishoudens in Fryslân en hoe valt de woninggroei verder in kaart te brengen.



Gemeente

**Súdwest - Fryslân**

- *Thúswenjende âlderen*

Hoe bieden we de vergrijzing in Fryslân het hoofd? Het doel van deze /HUB is te komen tot inzicht welke woningen en welke woonomgeving is nodig.

- *In buert yn east*

Het Participatieprogramma Leeuwarden Oost 2022 - 2042 is een project voor stadsvernieuwing in een kwetsbaar gebied van de Friese hoofdstad. Op basis van data analyse en het onderzoek met de betrokken zelf, wil dit /HUB onderzoeken wat de mensen nodig hebben en waarom. Daarbij is onderdeel van het onderzoek of de uitkomsten van de data-analyses overeenkomen met de wensen en eisen van de betrokkenen.

- *Wenjen en enerzjy*

Door de gestegen inflatie en de hoge energiekosten is de sociale woningmarkt meer onder druk komen te staan. Dit onderzoek dient inzicht te geven in factoren die van invloed zijn op de betaalbaarheid van woningen voor huurders, gekoppeld aan de energiezuinigheid van sociale huurwoningen. Het betreft een vervolg op reeds ontwikkelde Earmoedatlas.

- *Wenjen en demintens*

Door de vergrijzing groeit het aandeel ouderen onder de inwoners. In die leeftijdsgroep komt dementie vele malen vaker voor dan bij jongere mensen. Door de toenemende vergrijzing zal de vraag naar wonen met zorg de komende jaren sterk toenemen, maar er is onvoldoende inzicht in de mate waarin deze groep zal groeien, waar de betreffende mensen wonen en welk type zorg zij nodig hebben en/of gebruiken. In deze /hub wordt geprobeerd om door data analyse hierin inzicht te krijgen.

- *Takomstige wenningfoarried Fryslan*

Een deel van de Friese woningvoorraad is verouderd en zal op termijn niet meer voldoen aan de wensen van (toekomstige) bewoners van Fryslân én de noodzaak om deze te verduurzamen. Tijdens deze /HUB wordt gezocht naar antwoord op de volgende vragen: welke investeringen in verduurzaming, levensloopbestendigheid en achterstallig onderhoud zijn nodig? Welke woonwensen hebben de Friezen zelf? Wat voor type woningen zijn er nodig en hoeveel? Hoeveel huidige woningen zijn geschikt om te renoveren, verduurzamen of levensloopgeschikt te maken?

- *Fryske preventie oanpak*

In deze /hub gaan we aan de slag met de vraag: kunnen we op basis van relevante data monitoren of de 18 Friese gemeenten, GGD Fryslân, De Friesland en diverse (kennis)organisaties die samenwerken in deze aanpak erin slagen om een goede gezondheid en welzijn met gelijke kansen voor iedereen in Fryslân te garanderen.

### /FDX

In de Frisian Data eXchange (FDX) kunnen leden van DataFryslân veilig data delen en dataproducten van de coöperatie DataFryslân gebruiken. De komende periode worden de volgende extra producten toegevoegd:

- Earmoedeatlas update 2023 en 2024

Samen met de achttien Friese gemeenten bouwt DataFryslân aan een provinciale armoede-atlas die jaarlijks op basis van de meest actuele data inzicht geeft in de populatie van mensen die onder de lage inkomensgrens leven in Fryslân, hoe het voorzieningen gebruik is binnen gemeenten en waar er bijvoorbeeld sprake is van energie-armoede. In 2023 en 2024 wordt deze atlas voorzien van recente data voor actuele inzichten en trendanalyse.

**Bijlage(n) Data Fryslân koers 2023**